

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/33/2020
Identifikačné číslo spisu: 1105231089
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:1105231089.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Ing. U. O., bývajúceho vo S., O. Z. 1, T. F., zastúpeného JUDr. Milošom Gerom, advokátom so sídlom v Bytči, ul. Štefánika 217, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska 71, o náhradu škody z nesprávneho úradného postupu, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 26C/16/2006, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 24. júla 2019 sp. zn. 11Co/45/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) ostatným rozsudkom z 30. októbra 2017 č. k. 26C/16/2006-955 v znení opravného uznesenia z 27. novembra 2017 č. k. 26C/16/2006-1033 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1.150,- Kč a bližšie určený úrok z omeškania titulom skutočnej škody týkajúcej sa konania Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 14Cb/32/1998 (I) a nárok žalobcu uplatnený titulom skutočnej škody týkajúcej sa konania Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 14Cb/32/1998 v prevyšujúcej časti zamietol (II). Ďalším výrokom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 395.111,30 Kč a bližšie určený úrok z omeškania titulom skutočnej škody týkajúcej sa exekučného konania (III) a nárok žalobcu uplatnený titulom skutočnej škody týkajúcej sa exekučného konania v prevyšujúcej časti zamietol (IV). Nárok žalobcu uplatnený titulom ušlého zisku vo výške 57.609,- Kč s bližšie určeným úrokom z omeškania, pokiaľ ide o konanie na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 14Cb/32/1998 a vo výške 205.955,- Kč s bližšie určeným úrokom z omeškania, pokiaľ ide o exekučné konanie, zamietol (V). Ďalej nárok žalobcu v časti o zaplatenie sumy 150.000,- Kč s bližšie určeným úrokom z omeškania uplatneného titulom nemajetkovej ujmy zamietol (VI) a žalovanej priznal vo vzťahu k žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 16 % (VII).

1.1. V odôvodnení uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal voči žalovanej zaplatenia sumy 940.695,- Kč spolu s 10 % úrokom z omeškania od 18.5.2005 do zaplatenia a trov konania v súvislosti s nesprávnym

úradným postupom Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 14Cb/32/1998, Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 23Er/1173/1998 a Exekútorského úradu JUDr. Martišíka v konaní vedenom pod sp. zn. Ex 65/1998.

1.2. V súvislosti s požadovanou skutočnou škodou vo výške 113.786,-Kč (t.j. 35.828,- Kč + 77.985,- Kč ako vyčíslené príslušenstvo) s uplatneným príslušenstvom 10% úroku z omeškania z dlžnej sumy od 18. mája 2005 do zaplatenia (II. výrok rozsudku), ktorá mala žalobcovi vzniknúť nesprávnym úradným postupom Krajského súdu v Košiciach vo veci sp. zn. 14Cb/32/1998 súd uzavrel, že namietané konanie bolo zastavené (neskončilo meritórnym rozhodnutím) a preto chýba príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom Krajského súdu v Košiciach a tvrdenou škodou, ktorá mala vzniknúť žalobcovi jej nepriznaním v predmetnom konaní.

1.3. V prípade uplatnenej škody vo výške zodpovedajúcej zaplatenému súdnemu poplatku bolo možné hovoriť o vzniku škody v podobe vynaložených finančných prostriedkov titulom súdneho poplatku za návrh na začatie konania, ktorá bola v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom súdu - s jeho priet'ahmi, pretože tým, že sa žalobca „nedočkal“ vecného prejednávania žaloby, v dôsledku konštatovaných priet'ahov tieto finančné prostriedky vynaložil zbytočne. Preto v časti o zaplatenie sumy vo výške 1.150,-Kč súd vyhovel žalobe (výrok I) a nad priznaný rozsah do požadovanej sumy 1.432,-Kč žalobu zamietol (výrok II).

1.4. V súvislosti s nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Prešov a v exekučnom konaní považoval súd prvej inštancie nárok žalobcu čo do jeho základu za dôvodný; jeho výšku stanovil na celkovú sumu 395.111,30 Kč (viď tiež č.l. 1033 spisu). Pretože žalovaná bola s úhradou tejto sumy v omeškani, súd ju zaviazal tiež na zaplatenie bližšie určeného úroku z omeškania (výrok III) a súčasne žalobu nad uvedený rozsah ako nedôvodnú zamietol (IV. výrok rozsudku).

1.5. Nárok žalobcu uplatnený titulom ušlého zisku prvostupňový súd zamietol, konštatujúc neunesenie dôkazného bremena žalobcu v spore (výrok V). Rovnako tak prvostupňový súd rozhodol aj o žalobcom uplatnenom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 150.000,-Kč (výrok VI).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na základe podaného odvolania žalobcom a žalovanou rozsudkom z 24. júla 2019 sp. zn. 11Co/45/2018 prvostupňový rozsudok (i) zmenil vo výroku I tak, že žalobu v časti o zaplatenie sumy 1.150,- Kč s prísl. zamietol, (ii) potvrdil vo výrokoch II až VII a (iii) stranám sporu náhradu odvolacích trov nepriznal.

2.1. Pokiaľ žalobca v podanom odvolaní vytykal súdu prvej inštancie, že v roku 2015 nepripustil zmenu žaloby zo 16. decembra 2015 v nárokoch žalobcu v súvislosti s priet'ahmi v exekučnom konaní na Okresnom súde Prešov a u súdneho exekútora odvolací súd uviedol, že s uvedeným názorom žalobcu sa nemohol stotožniť. V tejto súvislosti poukázal na náležité odôvodnenie prvostupňového súdu (body 86 a 87 odôvodnenia prvostupňového rozsudku) a na závery dovolacej praxe (3Cdo/262/2009, 1MOBdo V 19/2007). Z uvedeného dôvodu nemožno súdu prvej inštancie vyčítať nepripustenie zmeny žaloby, v ktorej žalobca uplatnil nárok na ušlý zisk na základe úplne iných skutkových tvrdení a skutočností, ako uviedol v žalobe, ktorý fakt žalobca nepopieral ani v odvolaní, naopak, uviedol, že v čase podania žaloby v roku 2005 ani nemohol relevantne tvrdiť úspešnosť označenej investície 200.000,- Sk podľa postupnej zmluvy zo 4. marca 2000, pretože k právoplatnému rozhodnutiu Krajského súdu v Brne vo veci tejto pohľadávky (investície) došlo až v roku 2014.

2.2. Obe strany v odvolaní namietali - každá zo svojho uhla pohľadu - nesprávnosť skutkových záverov súdu prvej inštancie pri stanovení doby, počas ktorej sa mali súdy a súdny exekútor dopustiť nesprávneho úradného postupu, spočívajúceho v priet'ahoch v konaní a od tohto skutkového záveru sa mala podľa ich názoru odvíjať aj nesprávnosť skutkových a právnych záverov pri stanovení výšky škody a jej príslušenstva, resp. pri rozhodovaní súdu o vyhovení žalobe alebo jej zamietnutí. K uvedenej skutkovej otázke - stanoveniu doby trvania nesprávneho úradného postupu, priet'ahov, v konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 14Cb/32/1998, ako aj na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 23Er/1173/1998 a v konaní súdneho exekútora JUDr. Martišíka pod sp. zn. Ex 65/1998 - súd prvej inštancie vykonal rozsiahle dokazovanie, dostatočné pre úplné zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa zásad vyplývajúcich z ust. § 191 a nasl. CSP, z týchto dôkazov dospel podľa názoru odvolacieho súdu k správnym skutkovým zisteniam. Rozsudok v tejto časti aj náležité odôvodnil v bodoch 15 a nasl. a bodoch 58 až 70 odôvodnenia prvostupňového rozsudku, s ktorými zisteniami sa odvolací súd stotožnil (§ 387 ods. 2 CSP) a v podrobnostiach na ne poukázal.

2.3. V súvislosti so žalobným nárokom, o ktorom rozhodol prvostupňový súd vo výroku I (zaplatený

súdny poplatok) k výhradám žalovanej odvolací súd uviedol, že jednoduchou logickou úvahou bolo zrejmé, že nutnosť zaplatiť súdny poplatok žalobcom v súdnom konaní vyvolalo podanie žaloby na súde, nie priet'ahy v tomto konaní, ktoré nastali z časového hľadiska neskôr. Vzťah príčiny a následku musí byť priamy, bezprostredný, neprerušovaný; nestačí, ak je iba sprostredkovaný, ako tomu bolo v danom prípade. Preto odvolacia námietka žalovanej v tomto smere je opodstatnená a rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku I. nebolo správne a zákonné. Preto odvolací súd napadnutý rozsudok v tomto výroku zmenil a žalobu zamietol pre neexistenciu príčinnej súvislosti medzi ujmou (žalobcom zaplatený súdny poplatok v konaní pred Krajským súdom v Košiciach vo veci sp. zn. 14Cb/32/1998) a priet'ahmi v tomto konaní, ako príčinou tejto ujmy.

2.4. Odvolací súd v ďalšom odcitoval ustanovenia § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z., § 1 ods. 1 a 2, § 18 ods. 1 a § 20 zákona č. 58/1969 Zb. ako aj § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka a uviedol, že pokiaľ žalobca v priebehu konania v súvislosti s uplatňovanými nárokmi exekučného konania Okresného súdu Prešov pod sp. zn. 23Er/1173/98 a konania Exekučného úradu JUDr. Martišíka pod sp. zn. Ex 65/98 tvrdil, že išlo o priet'ahy aj za nasledujúce obdobie rokov (za účinnosti už zákona č. 514/2003 Z.z., pozn.) - prvý krát to začal skutkovo tvrdiť až v roku 2014 - išlo o zmenu žaloby v rozšírení jej skutkových tvrdení, o ktorej súd rozhodol tak, že na pojednávaní konanom 20. decembra 2016 svojim uznesením o.i. nepripustil zmenu žaloby v tejto časti.

2.5. Žalobca svoj nárok v súvislosti s priet'ahmi Krajského súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. 14Cb/32/1998 dával do príčinnej súvislosti so skutočnosťou, že súd mu v (tomto) konaní nepriznal žalovanú pohľadávku. Skutočnosť, že namietané konanie bolo zastavené, znamená, že neskončilo meritórnym rozhodnutím, z ktorého by vyplývala žalobcom tvrdená dôvodnosť jeho žaloby v konaní pod sp. zn. 14Cb/32/98. Súd prvej inštancie pripomenul, že v teraz prebiehajúcim konaní už otázku prípadnej úspešnosti žalobcu v inom konaní nemožno posudzovať. Chýbala teda príčinná súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom Krajského súdu v Košiciach a tvrdenou škodou, ktorá mala vzniknúť žalobcovi jej nepriznaním v predmetnom konaní. Správne preto prvoinštančný súd žalobu v tejto časti ako nedôvodnú zamietol (výrok II). Žalobca s uvedeným záverom prvostupňového súdu v podanom odvolaní nesúhlasil. Odvolací súd k tomu poukázal na relevantné dôkazy v spise (pozri bod 84 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia) a uviedol, že pri skúmaní zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom záver o príčinnej súvislosti medzi pochybením orgánu, ktorý koná v mene štátu a tým, že žalobca vo veci nebol úspešný, je možné urobiť iba v prípade, že právo žalobcu skutočne existovalo. Z výsledkov vykonaného dokazovania však takýto záver vyvodit' nebolo možné, preto bolo prvostupňové rozhodnutie vo výroku II - ktorým nárok žalobcu uplatnený titulom skutočnej škody týkajúcej sa konania Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 14Cb/32/1998 v prevyšujúcej časti zamietol - správne.

2.6. Súd prvej inštancie vo vzťahu k uplatňovaným nárokom na náhradu škody v súvislosti s priet'ahmi v exekučnom konaní Okresného súdu Prešov pod sp. zn. 23Er/1173/98 a konaní Exekučného úradu JUDr. Martišíka pod sp. zn. Ex 65/98 vykonal podľa názoru odvolacieho súdu rozsiahle dokazovanie na skúmanie druhej podmienky, teda vzniku škody, ale najmä jej rozsahu pre určenie výšky škody. Správne potom konštatoval výšku vzniknutej škody v sume 152.823,30 Kč (nevymožená istina) a v sume 237.098 Kč (nevymožené príslušenstvo) a v sume 5.190 Kč (nevymožенý súdny poplatok z exekučného titulu s poukazom na to, že v exekučnom titule bol žalobcovi priznaný súdny poplatok 6.844 Sk, prepočtom podľa kurzu k dátumu 11.3.2004 ide o sumu 5.190,- Kč, t.j. spolu v celkovej sume 395.111,30 Kč. Pretože žalovaný bol s úhradou tejto sumy v omeškaní, súd ho zaviazal tiež na zaplatenie úroku z omeškania zo sumy 395.111,30 Kč v jeho zákonnej výške 6% ročne od 28. augusta 2005 do zaplatenia (III. výrok rozsudku) a súčasne žalobu v časti nároku ako nedôvodnú zamietol (IV. výrok rozsudku). S uvedenými závermi súdu prvej inštancie sa odvolací súd stotožnil a konštatoval, že postupu a záverom súdu - skutkovým i právnym - niet čo vytknúť.

2.7. Žalobca súdu prvej inštancie vytýkal pochybenie nielen v skutkových záveroch, ale aj v právnom posúdení jeho nároku na ušlý zisk. Odvolací súd v súvislosti so zamietnutím nároku žalobcu titulom ušlého zisku (výrok V) dospel k záveru, že právne posúdenie veci súdom prvej inštancie bolo správne. V tomto ohľade poukázal na body 84 až 87 odôvodnenia prvostupňového rozsudku, na ktoré v podrobnosti odkázal. Žalobca v konaní zakladal svoj nárok na ušlý zisk výlučne na tvrdení o existencii hypotetického ušlého zisku, pričom v priebehu konania netvrdil žiadne konkrétne okolnosti zdôvodňujúce nárok uplatnený žalobou a dokazujúce existenciu ušlého zisku ako dôsledku nezákonného

rozhodnutia orgánu štátu. Takýto ušlý zisk nemá reálny základ a ostáva len v rovine fikcie (m.m. 3Cdo/513/2014, 4MCdo/23/2008, 4Cdo/319/2008, 1Cdo/76/2008 a 5Cdo/195/2015). Pre úplnosť odvolací súd zdôraznil, že súd prvej inštancie na pojednávaní konanom 20. decembra 2016 uznesením zmenu žaloby, pokiaľ ide o rozšírenie skutkového stavu týkajúceho sa nároku uplatneného titulom ušlého zisku, nepripustil.

2.8. Žalobca súdu prvej inštancie vytýkal aj zamietnutie jeho nároku na nemajetkovú ujmu za priet'ahy v rokoch 1996-2005 (výrok VI), čím podľa jeho názoru obchádzal i relevantnú judikatúru ESĽP a súdov Slovenskej i českej republiky. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na odôvodnenie prvostupňového súdu v bodoch 88 až 90 jeho dôvodov, pričom aj podľa jeho názoru právna úprava zákona č. 58/1969 Zb. umožňovala priznať žalobcovi ako poškodenému iba škodu vo forme skutočnej škody a vo forme ušlého zisku, nie aj náhradu nemajetkovej ujmy (morálnu ujmu), prípadne iné formy zadost'učinenia (napr. verejné ospravedlnenie, uverejnenie zrušujúceho rozsudku a stručné znenie odôvodnenia a pod.). Ochranu osobnosti, vrátane ochrany dobrého mena a pod. poskytovala aj v tom čase úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku v ustanovení § 11 a nasl. Odvolací súd upriamil pozornosť na to, že aj keď v súlade s ust. § 131 CSP platí zásada „iura novit curia“, treba rešpektovať aj žalobný dôvod, čo vyplýva z dispozičného princípu sporového procesu. V praktickej rovine sa doktrína tzv. žalobného dôvodu prejavuje v pomerne zložitej otázke, či možno žalobcovi priznať právnu ochranu aj na základe iného žalobného dôvodu, ktorý z ním substancovaného skutkového deja vyplýva, avšak žalobcom výslovne stipulovaný nebol. Ak žalobca trvá na tom, že z iného než žalobou uplatneného právneho dôvodu uspieť nechce, je potrebné toto jeho želanie rešpektovať. (pozri Števc'ek, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár, C. H. Beck v Prahe 2016, str. 480, bod VI.). Napriek uvedenému odvolací súd v zhode s uvedeným prvostupňovým súdom poukázal na to, že žalobca si síce splnil ohľadne tohto nároku povinnosť tvrdenia, keď určitým spôsobom skutkovo vyšpecifikoval skutkové okolnosti odôvodňujúce tento nárok, avšak v konaní nepreukázal, že tieto skutkové tvrdenia v podobe určitej tvrdenej ujmy (následkov) boli v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom predmetných konaní, a že v dôsledku tejto tvrdenej ujmy (následkov) mu vznikla škoda v uplatnenom rozsahu 150.000 Kč. Teda žalobca si nespĺnil svoju dôkaznú povinnosť. Navyše, žalobca v priebehu konania zmenil žalobu v tejto časti nároku tým, že doplnil skutkový základ nemajetkovej ujmy o nové skutkové okolnosti a tvrdenia, napr. rozkolom v rodine, keď neúnosný stav vyústil do situácie, kedy manželka podala návrh na rozvod a manželstvo bolo rozvedené (podanie z 12. júla 2017 na č. l. 707 spisu), pričom na pojednávaní konanom 29. septembra 2017 súd prvej inštancie zmenu žaloby, pokiaľ ide o rozšírenie skutkového stavu v porovnaní s jeho vymedzením v žalobe vo vzťahu k uplatnenému nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, nepripustil (z toho dôvodu súd rozhodol tiež o nevykonaní navrhnutých dôkazov, pretože sa týkali tejto nepripustenej zmeny žaloby). Uvedený postup a skutkový i právny záver považoval odvolací súd za správny a zákonný.

2.9. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ust. § 396 ods. 1 v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. Tak žalobca, ako ani žalovaná (okrem malej časti vo výroku I), neboli vo svojich odvolaniach v odvolacom konaní úspešní, preto odvolací súd stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzoval z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP. Dovolanie žalobca podal proti potvrdzujúcej časti odvolacieho rozhodnutia, a to v rozsahu výrokov II., V. a VI. prvostupňového rozsudku (pozri bod IV. dovolania). Dovolací súd (viď body 3.1. a 3.2.) ustálil dovolacie dôvody žalobcu (aj) s použitím ustanovenia § 124 ods. 1 CSP takto:

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP dovolateľ v rozsahu výrokov V. a VI. prvostupňového rozsudku (teda o nároku žalobcu na ušlý zisk a nemajetkovú ujmu, pozn.) a potvrdzujúcej časti odvolacieho rozhodnutia namietal, že

(i) v súvislosti so škodou mu spôsobenou v dôsledku priet'ahov sa odvolací súd pri svojom rozhodovaní odklonil od uznesenia dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/107/2009, keď jeho nárok posúdil podľa zákona č. 58/1969 Zb. a nie podľa zákona č. 514/2003 Z.z., keďže namietané priet'ahy trvali nielen počas účinnosti zákona č. 58/1969 Zb., ale trvali aj do doby po nadobudnutí účinnosti zákona č. 514/2003 Z.z.,

(ii) v súvislosti so škodou mu spôsobenou v dôsledku priet'ahov sa odvolací súd pri svojom rozhodovaní odklonil (aj) od nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. I. ÚS

221/04, v zmysle ktorého sa ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov naplní zásadne až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáhala odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv,

(iii) v súvislosti s nepriznaním nemajetkovej ujmy žalobcovi sa odvolací súd pri svojom rozhodovaní odklonil od rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 111/2002, IV. ÚS 603/2012 a II. ÚS 439/2011 ako aj od rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci *Apicella versus Taliansko*

(iv) v súvislosti s nepriznaním ušlého zisku žalobcovi sa odvolací súd pri svojom rozhodovaní odklonil od rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo/181/2009, ktorý uviedol, že podľa § 136 OSP platí, že ak možno výšku nárokov zistiť len s nepomernými ťažkosťami alebo ak ju nemožno zistiť vôbec, určí ju súd podľa svojej úvahy.

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolateľ najskôr formuloval dovolaciu otázku takto: „S ohľadom na preukázaný nesprávny úradný postup Krajského súdu Košice v konaní 14Cb/32/96 - prietahy v rokoch 1996 - 2005 a tiež preukázaný majetok žalovaného dlžníka Vihorlat Snina, a.s. a preukázaný kauzálny nexus medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody - bol ústavne súladný a zákonný postup odvolacieho súdu, ktorý zamietol nárok na odškodnenie majetkovej ujmy vo výške 113.723 Kčs prísl. vzhľadom na svoj právny názor, že vznik škody môže súd uznať až ak je o nároku právoplatne rozhodnuté súdom?“ V ďalšom žalobca vytýkal nižším súdom, že v súvislosti s prietahmi neaplikovali čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv, ktorý mal prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky a nerešpektovali judikatúru ESLP, ktorá považuje za primeranú lehotu pre odškodnenie nemajetkovej ujmy dobu v rade jednotiek mesiacov. V tomto ohľade poukázal na viaceré rozhodnutia ESLP. V neposlednom rade vytýkal odvolaciemu súdu, že pri posudzovaní nároku na odškodnenie nemajetkovej ujmy za prietahy pochybil, ak odôvodnil zamietavé stanovisko ustanovením § 9 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z.z., ktoré je účinné od 1.1.2014 hoci odškodňovacie konanie sa týkalo obdobia 9 rokov pred 1.1.2014.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ a f/ CSP).

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (napr. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

Dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP

10. Podľa § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10.1. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

10.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017).

10.3. Žalobca v úvode podaného dovolania síce formálne uviedol, že podáva dovolanie (aj) podľa § 420 písm. f/ CSP (bod 3), avšak neuviedol žiadny dôvod zmätočnosti, ktorej sa mal dovolací súd dopustiť. V ďalšom texte dovolania explicitne rozvádzal svoje úvahy vzťahujúce sa (už iba) k dovolaniu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP (body 3.1. a 3.2.). Dovolací súd v tejto súvislosti nemohol prehliadnuť, že dovolanie podal v mene žalobcu advokát, ako osoba práva znalá, ktorá však okrem formálneho označenia ustanovenia § 420 písm. f/ CSP obsahovo dôvod zmätočnosti vzťahujúci sa k § 420 písm. f/ CSP nevymedzila.

10.4. V ustanovení § 428 CSP sa za jednu z náležitostí dovolania považuje aj uvedenie toho, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody). Civilný sporový poriadok pritom v ustanoveniach § 420 a § 421 rozlišuje dva druhy dovolacích dôvodov. V prvom prípade (ust. § 420 CSP) sa jedná o dovolanie podané z dôvodu existencie tzv. zmätočnosťných vád a v druhom prípade (ust. § 421 CSP) sa jedná o dôvod dovolania spojený s právnym posúdením veci. Spôsob ako treba jednotlivé dovolacie dôvody vymedziť upravujú ustanovenia § 431-435 CSP. Dovolateľ v dovolaní podľa § 420 písm. f/ CSP však dovolací dôvod, resp. dôvody, takto nevymedzil (pozri body 3 a 10.3.). Dovolateľom podané dovolanie podľa § 420 písm. f/ CSP teda neobsahuje riadne vymedzenie dovolacích dôvodov. Dovolanie preto nespĺňalo náležitosti vyžadované citovaným ustanovením § 428, čo malo za následok jeho odmietnutie v zmysle ustanovenia § 447 písm. d) CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP

11. Podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

11.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

11.2. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava odvolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

11.3. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

11.4. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné

charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom). V prípade absencie vymedzenia právnej otázky preto nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd.

11.5 Pre právnú otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Pokiaľ dovolateľ neoznačí, alebo nesprávne označí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade nekonkretizovania podstaty odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (2Cdo/203/2016, 3Cdo/28/2017, 4Cdo/14/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017, 8Cdo/50/2017 a 8Cdo/141/2017). V neposlednom rade otázka, ktorou sa strany sporu, prípadne aj súd v konaní síce zaoberali, na vyriešení ktorej ale nie je v konečnom dôsledku založené dovolaním napadnuté rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia (3Cdo/214/2018).

11.6. Sama polemika dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

11.7. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (viď § 421 ods. 1 písm. a/ CSP) nepatria rozhodnutia ústavného súdu, krajských súdov Slovenskej republiky, Najvyššieho súdu Českej republiky ani Európskeho súdu pre ľudské práva (m. m. R 71/2018, 3Cdo/6/2017, 3Cdo/165/2018, 6Cdo/79/2017). Pokiaľ je riešenie určitej právnej otázky odvolacím súdom rozhodovaná týmito súdmi (teda aj ústavným súdom) rozdielne, nemôže ísť o „ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu“ relevantnú v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Na základe uvedeného najvyšší súd nemohol prihliadať na dovolateľom označené rozhodnutia ústavného súdu a ESLP, a to bez ohľadu na to, že v žalobcom označených rozhodnutiach ústavný súd a ani ESLP neriešili právnú otázku, na ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu (pozri bod 3.1. a 12 in fine).

12. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP žalobca namietal nesprávne právne posúdenie jeho nárokov na ušlý zisk a nemajetkovú ujmu, ktoré nároky mu nižšie súdy nepriznali. Žalobca svoju výhradu formuloval tak, že uvedené nároky odvíjajúce sa od súdnych a exekučných prietahov nemali nižšie súdy posúdiť podľa zákona č. 58/1969 Zb., ale mali ich posúdiť podľa zákona č. 514/2003 Z.z., keďže aj za účinnosti tohto zákona k prietahom ešte dochádzalo. V tomto ohľade poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/107/2009. Pri posudzovaní prietahov, nemajetkovej ujmy a ušlého zisku poukázal žalobca na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/181/2009, ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 221/04, III. ÚS 111/2002, IV. ÚS 603/2012 a II. ÚS 439/2011 a rozhodnutie ESLP vo veci Apicella versus Taliansko (bod 3.1.).

12.1. Nosné dôvody (ratio decidendi) na základe ktorých nižšie súdy nepriznali žalobcovi nárok na ušlý zisk a nemajetkovú ujmu predovšetkým nespočívali na tom, či sa mala použiť „stará“ (zákon č. 58/1969 Zb.) alebo „nová“ (zákon č. 514/2003 Z.z.) právna úprava. Dôvodom nepriznania týchto nárokov bola skutočnosť, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno pri ich preukázaní (pozri body 2.7. a 2.8.), ktorá právna otázka nebola žalobcom (kvalifikovane zastúpenom advokátom) v rámci dovolacieho prieskumu nastolená. Preto aj keď sa nižšie súdy v širších súvislostiach zaoberali (aj) otázkou stretu „starej“ a

„novej“ právnej úpravy nemala táto okolnosť právny význam k dôvodu, prečo bol žalobcov nárok na ušlý zisk a nemajetkovú ujmu zamietnutý (pozri bod 11.5. in fine). V tomto ohľade nie je v časových a vecných súvislostiach bez významu ani argumentácia nižších súdov, že prvostupňový súd na pojednávaní dňa 29. septembra 2017 zmenu žaloby pokiaľ ide o rozšírenie skutkového stavu v porovnaní s jeho vymedzením v žalobe vo vzťahu k uplatnenému nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, procesným rozhodnutím nepripustil (bod 2.8.).

12.2. Podľa názoru žalobcu sa mal odvolací súd v namietaných súvislostiach odkloniť od rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/107/2009 [bod 3.1.(i)], ktoré však pre jeho rozhodnutie (o ušlom zisku a nemajetkovej ujme) nemalo žiadny relevantný význam. V označenej veci bol vzťah „starej“ a „novej“ právnej úpravy v hre iba v tom zmysle, že podľa „starej“ úpravy - na rozdiel od „novej“ úpravy - podľa názoru Krajského súdu v Žiline náhrada škody pre prietahy v konaní poškodenému nepatrí a dovolací súd uviedol, že sa mala vec posúdiť podľa „novej“ úpravy, kým v teraz posudzovanej veci bol nárok žalobcu na ušlý zisk a nemajetkovú ujmu zamietnutý z dôvodu, že žalobca neunesol dôkazné bremeno pri ich preukázaní. Z uvedeného je zrejmé, že predmetný odkaz dovolateľa sa týkal sporu skutkovo a právne zreteľne odlišného. Ani jeho dovolacia argumentácia, že odvolací súd sa v danom prípade odklonil od záverov vyjadrených v tomto rozhodnutí najvyššieho súdu, je preto neopodstatnená a nespôsobilá založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

12.3. Žalobca poukázal (aj) na dovolacie rozhodnutie sp. zn. 3Cdo/181/2009. V rámci tohto súdneho konania sa posudzoval spor fyzických osôb o vydanie bezdôvodného obohatenia a dôvodom zrušujúceho dovolacieho rozhodnutia bolo nedostatočné vysvetlenie voľnej úvahy odvolacieho súdu v súvislosti s aplikáciou § 136 OSP. Už na prvý pohľad je zrejmé, že žalobcom označené dovolacie rozhodnutie je bez skutkových a právnych súvislostí s teraz posudzovanou vecou a zároveň platí už uvedené v bode 12.2. in fine.

12.4. Pokiaľ žalobca v ďalšom polemizoval s právnymi názormi odvolacieho súdu, spochybňoval správnosť jeho rozhodnutia resp. kritizoval odvolací súd za to, ako pristupoval k riešeniu právnej otázky, všetky uvedené výhrady významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (bod 11.6.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP

13. Podľa názoru žalobcu je jeho dovolanie prípustné aj podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

13.1. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

13.2. Právnou otázkou, ktorá by bola/mala byť relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nie je žalobcom nastolená skutková otázka, na základe ktorej sa usiluje o zmenu právneho posúdenia, a to, či „[s] ohľadom na preukázaný nesprávny úradný postup Krajského súdu Košice v konaní 14Cb/32/96 - prietahy v rokoch 1996 - 2005 a tiež preukázaný majetok žalovaného dlžníka Vihorlat Snina, a.s. a preukázaný kauzálny nexus medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody - bol ústavné súladný a zákonný postup odvolacieho súdu, ktorý zamietol nárok na odškodnenie majetkovej ujmy vo výške 113.723 Kčs prísl. vzhľadom na svoj právny názor, že vznik škody môže súd uznať až ak je o nároku právoplatne rozhodnuté súdom?“ (pozri bod 3.2.). Z obsahu takto položenej otázky žalobcu dovolaciemu súdu je už na prvý pohľad zrejmé, že vychádza z hypotetického skutkového stavu nezisteného odvolacím súdom, na ktorom odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie (pozri § 421 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 442 CSP). Dovolací súd v tejto súvislosti pripomína, že nevyhovenie nároku žalobcu v sume 113.723 Kčs s prísl. nižšie súdy odôvodnili nielen tým, že o tomto nároku nebolo meritórne rozhodnuté v prospech žalobcu (pretože konanie bolo zastavené z dôvodu zániku žalovaného, pozn.), teda že nebolo preukázané, že takéto právo žalobcu skutočne existovalo. Nižšie súdy v tomto ohľade rovnako poukázali na vykonané dokazovanie, z ktorého vyplynuli okrem dôkazov v prospech žalobcu (listinné dôkazy predložené žalobcom; č. l. 448 spisu) aj dôkazy v jeho neprospech (námietky a tvrdenia právneho zástupcu žalovaného; č. l. 456 spisu). Najvyšší súd v rámci dovolacieho prieskumu

nemá oprávnenie prehodnotiť vykonané dokazovanie. Dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení súdmi nižších inštancií, lebo je viazaný zisteným skutkovým stavom nižšími súdmi (§ 442 CSP).

13.3. Pokiaľ by dovolací súd absenciu konkrétne vymedzenej právnej otázky nezohľadnil a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj 1Cdo/23/2017, 2Cdo/117/2017, 3Cdo/6/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017). Ak by bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu [a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil], porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

13.4. Pokiaľ žalobca v ďalšom polemizoval s právnymi názormi odvolacieho súdu, spochybňoval správnosť jeho rozhodnutia resp. kritizoval odvolací súd za to, ako pristupoval k riešeniu právnej otázky, všetky uvedené výhrady významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (bod 11.6.).

13.5. Z vyššie uvedených dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že (ani) na podklade dovolania žalobcu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nemožno uskutočniť meritórny dovolací prieskum.

14. Dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435.

15. Najvyšší súd odmietol dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. d/ (§ 420 písm. f/ CSP) a f/ (§ 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP).

16. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku žalovanej na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.